

Kommunpolitikers syn på samverkan med civilsamhället

Fremia/Demoskop 2025

Förord

Många av Fremias medlemmar finns i civilsamhället och idéburen sektor. De är en del av välfärdens kärna. Tillsammans med våra medlemmar kan kommunerna hitta lösningar på många av Sveriges svåraste samhällsutmaningar.

Fremia har i Demoskops politikerpanel 2025 ställt frågor till landets kommunpolitiker om hur de ser på samverkan med civilsamhället och idéburen sektor. Hur funkar samverkan i dag i kommunen? Finns det någon strategi? Vi har också velat ta reda på inom vilka områden de ser störst behov av mer samverkan.

Undersökningen ger tydliga resultat. Det finns stor potential i att samverka mer mellan kommuner och civilsamhället/idéburen sektor. I synnerhet ser landets kommunpolitiker behov av att samarbeta med civilsamhället för att utveckla ett förebyggande socialt arbete. Det stämmer väl med intentionerna i den nya socialtjänstlagen. Det är bara genom att kroka arm som vi kan stärka det förebyggande arbetet. På så vis kan vi göra mer för fler.

Patrik Schröder
Samhällspolitiskt ansvarig
patrik.schroder@fremia.se

Karin Liljeblad
Välfärdspolitisk expert
karin.liljeblad@fremia.se

Om undersökningen

Fremia har i **Demoskops Politikerpanel 2025** frågat politikerna om deras inställning till civilsamhället. Målgruppen är politiker i kommunfullmäktige över hela landet.

Vi har ställt fem frågor:

1

Inom vilka områden tycker du att det är viktigt att öka kommunens samarbete med idéburen sektor/civilsamhälle?

2

Har kommunen en strategi för att inkludera civilsamhället i samhällsutvecklingen?

3

Vilka finansierings- eller samarbetsformer tycker du bör stärkas för idéburen sektor/civilsamhällets del i din kommun?

4

Hur skulle du beskriva kommunens nuvarande samverkan med civilsamhället?

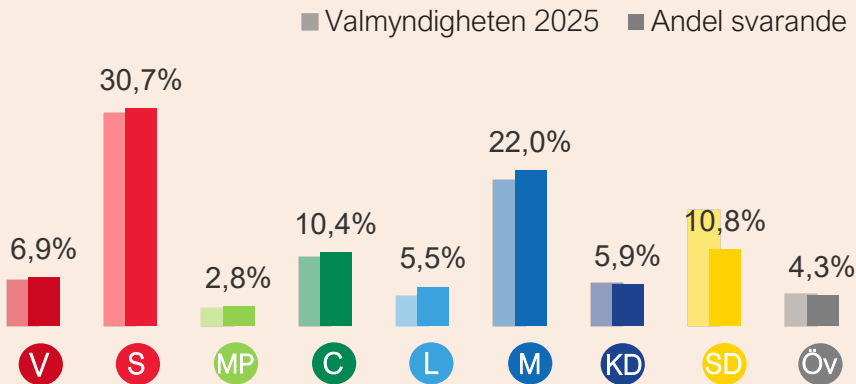
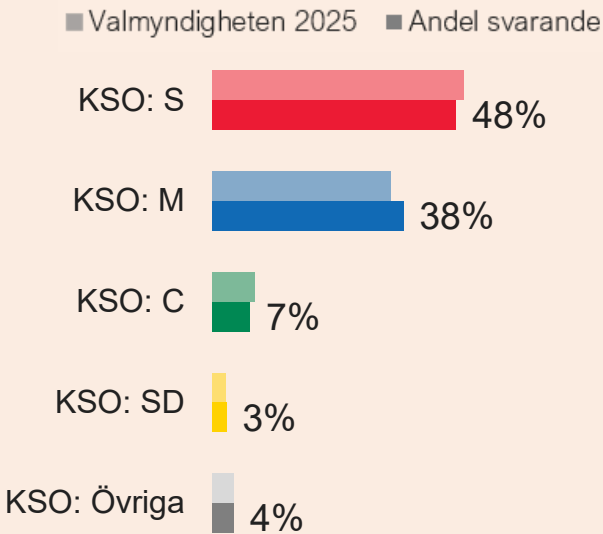
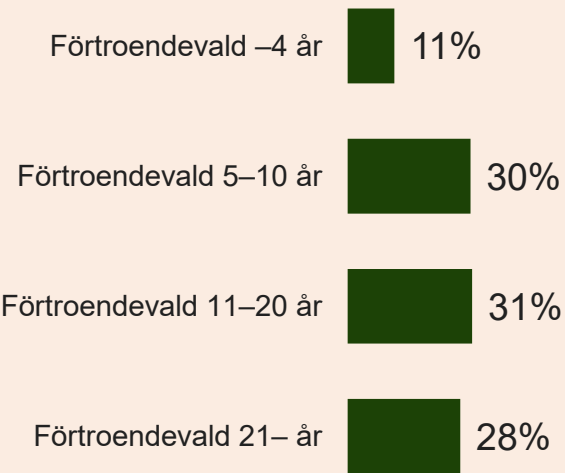
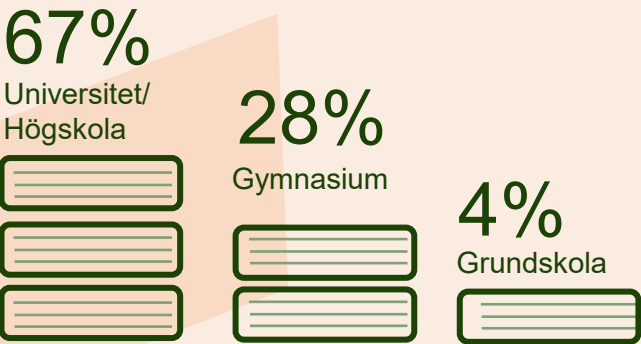
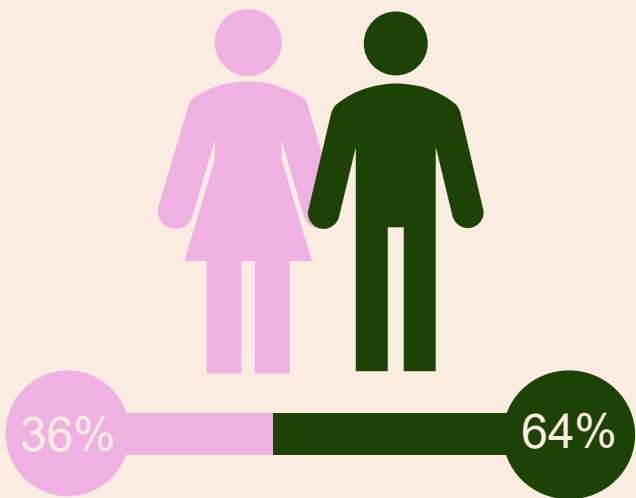
5

I den nya socialtjänstlagen som börjar gälla 1 juli 2025 ställs nya krav på förebyggande och tidigare insatser. Hur ser du på behovet av att samarbeta med civilsamhället och idéburen sektor i omställningen av socialtjänsten?

2 801

kommunpolitiker har svarat

Om målgruppen: Kommunpolitiker 2025

58%
–30 000 invånare

40%
30–200 000 invånare

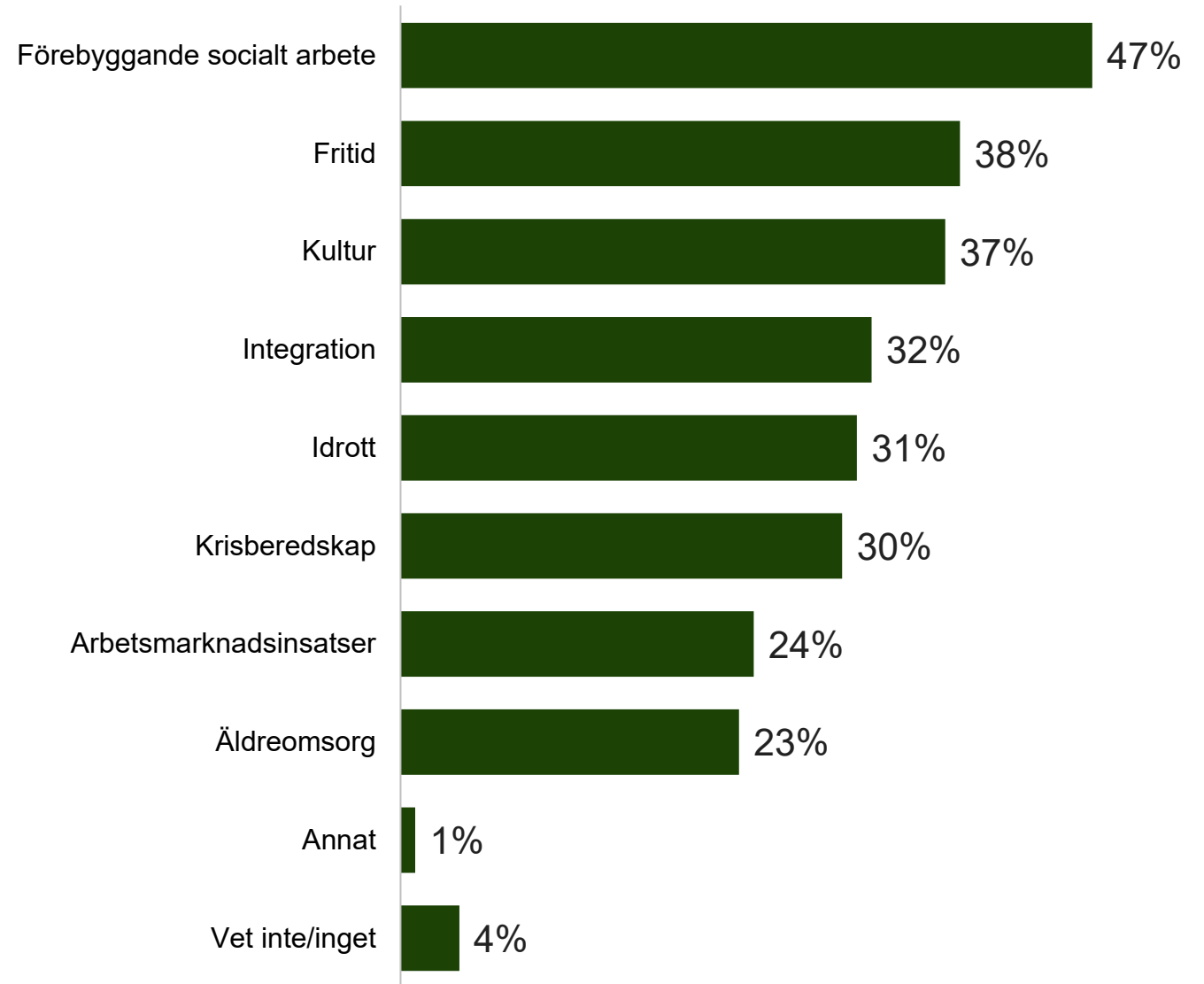
2%
200 000– invånare

Prioriterade områden för samarbete med civilsamhället

Inom vilka områden tycker du att det är viktigast att öka kommunens samarbete med idéburen sektor/civilsamhället?

Inom vilka områden är det viktigast att öka kommunens samarbete med idéburen sektor/civilsamhället?

Våra slutsatser

Vi ser i undersökningen att nästan varannan kommunpolitiker ser det som angeläget att öka samverkan med civilsamhället och idéburen sektor i det socialt förebyggande arbetet. Det är positivt att ansvariga politikerna ser möjligheterna att i högre grad kroka arm med civilsamhället och idéburen sektor för att utveckla det förebyggande arbetet i kommunen.

Även när det gäller fritid, kultur, idrott och integration bedömer en betydande del av kommunpolitikerna att det är viktigt med mer samverkan med vår sektor. Det här är områden där civilsamhället och idéburen sektor har lång erfarenhet av att verka och där våra medlemmar når många människor runt om i Sverige.

Vi vet att våra verksamheter ger goda resultat och bidrar till ett bättre samhälle, och vi vill gärna göra mer för fler. Men för att kunna göra det behövs större utrymme och mer resurser.

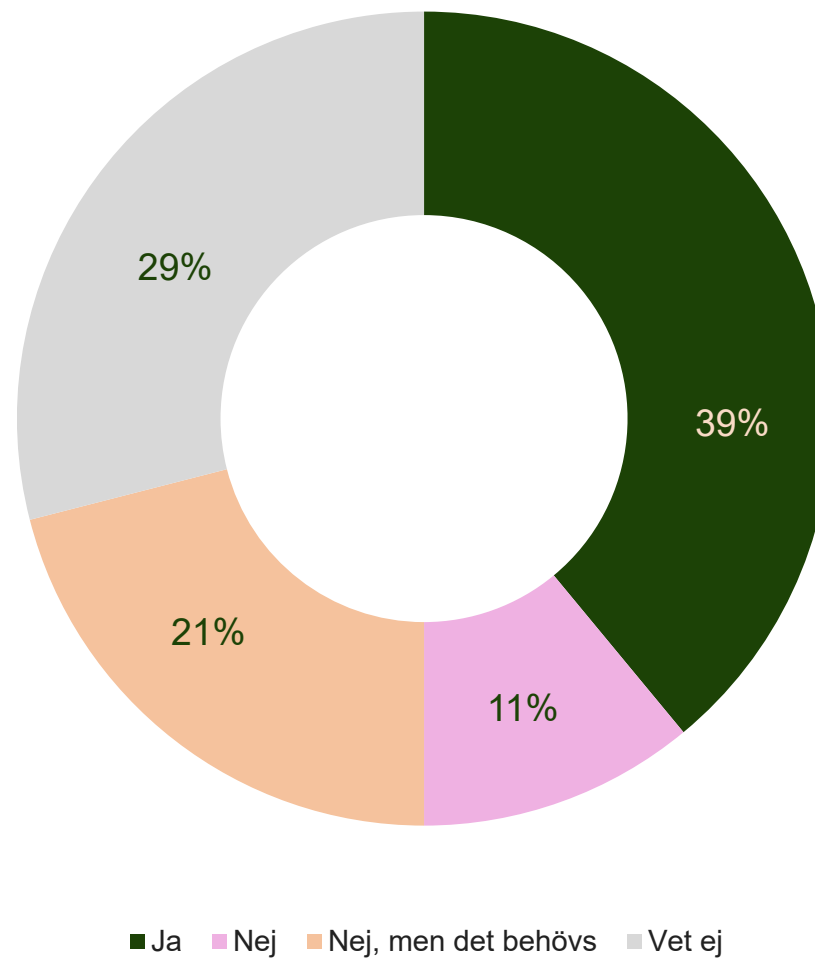
Strategi för samverkan med civilsamhället

Har kommunen en strategi för att inkludera civilsamhället i samhällsutvecklingen?

39%

av kommunpolitikerna menar att deras kommun har en strategi för civilsamhällessamverkan.

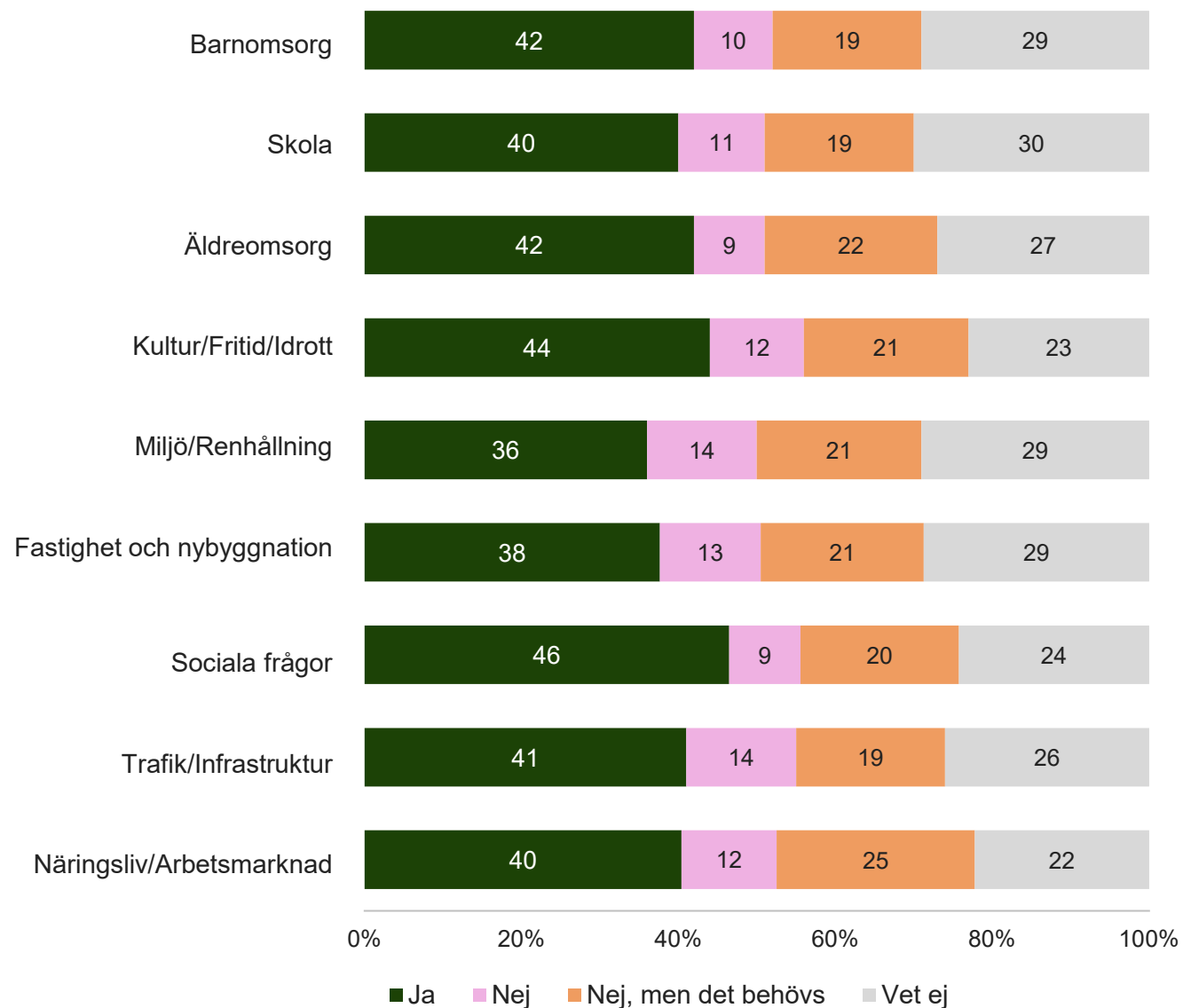
Har kommunen en strategi för att inkludera civilsamhället i samhällsutvecklingen?

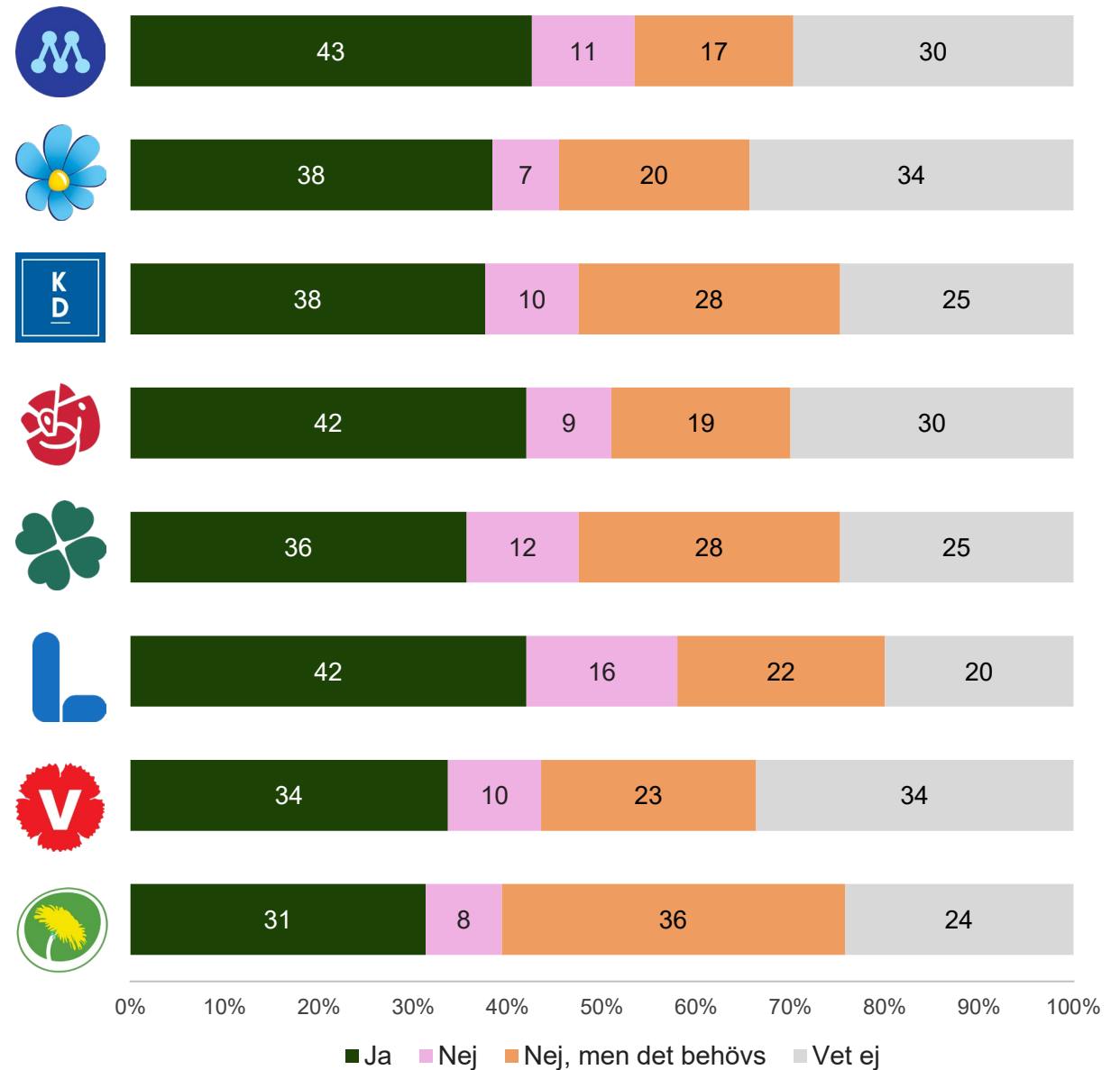
55%

av ordförandena i kommunstyrelserna
menar att kommunen har en strategi
för samverkan med civilsamhället

Har kommunen en strategi för att inkludera civilsamhället i
samhällsutvecklingen? Svar utifrån nämndtillhörighet

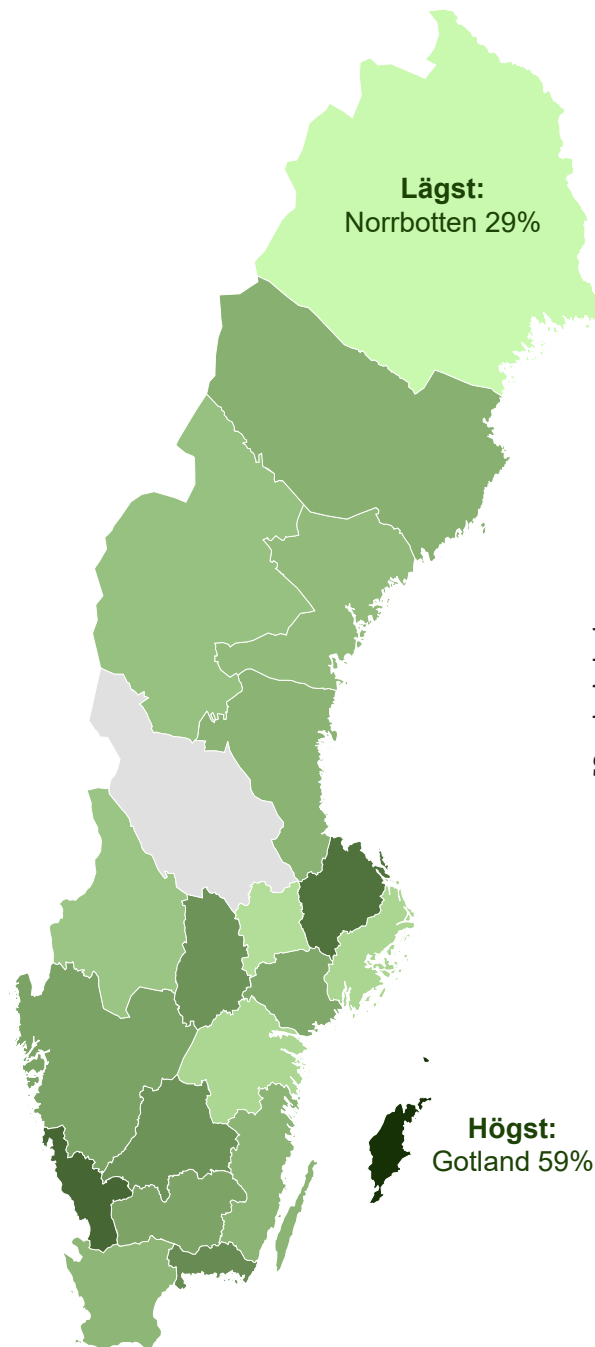

Har kommunen en strategi för att inkludera civilsamhället i samhällsutvecklingen?

39%

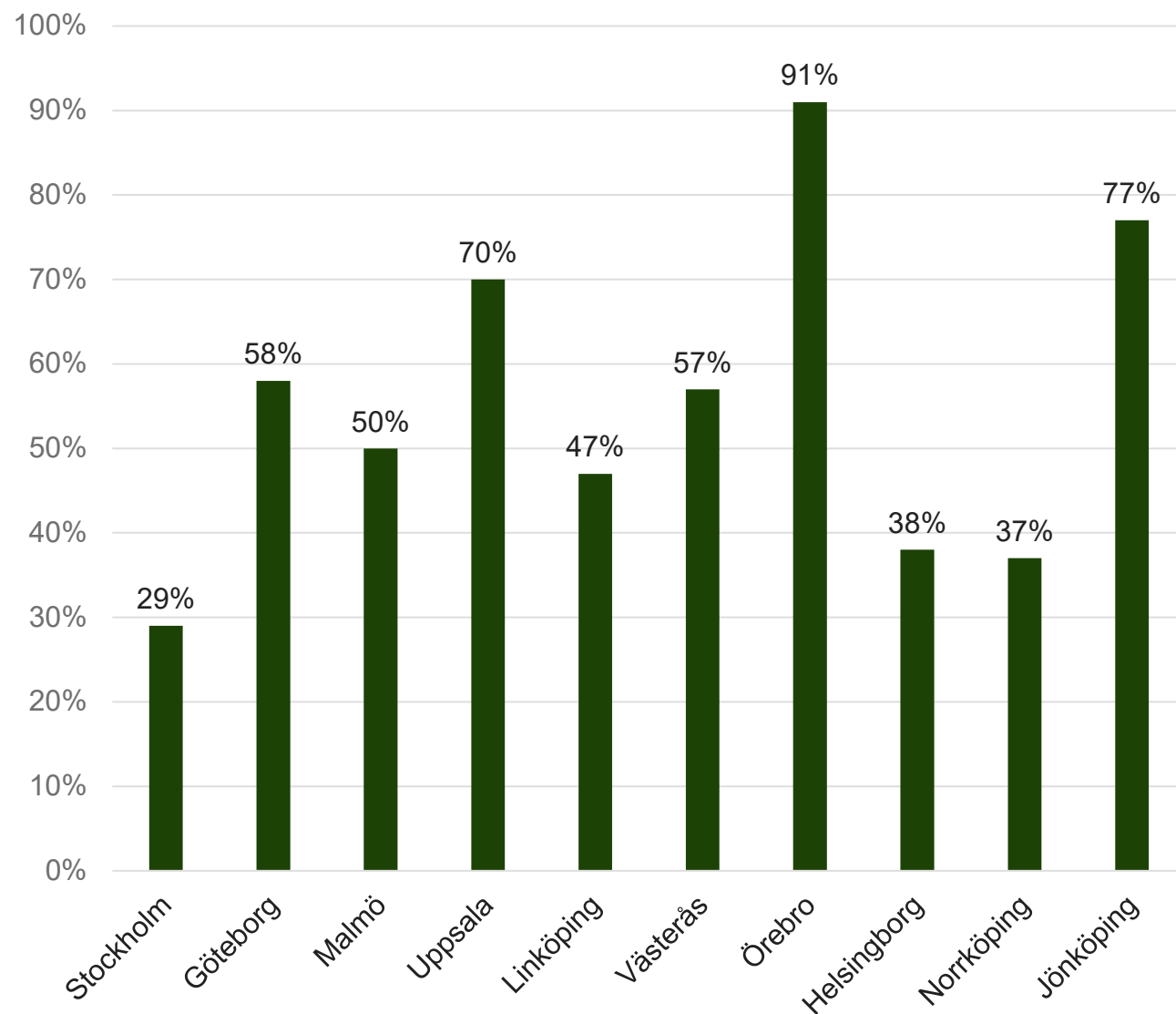
av kommunpolitikerna menar att
deras kommun har en strategi för
civilsamhällessamverkan.
Siffran är högre i storstäderna.

**Regionala skillnader i synen på om
kommunen har en strategi för
samverkan med civilsamhället**

**Stora skillnader mellan
Sveriges tio största
kommuner.**

Andel av kommunpolitikerna som anser att deras
kommun har en civilsamhällesstrategi

Våra slutsatser

Vi har frågat kommunpolitikerna om kommunen har en strategi för att inkludera civilsamhället i samhällsutvecklingen. Endast 4 av 10 kommunpolitiker svarar ja på den frågan.

Om resultatet speglar den faktiska verkligheten, det vill säga om kommunerna i hög grad saknar strategier för samverkan med civilsamhället, eller om det är politikerna som inte känner till att den finns, ger inte frågan svar på. Oavsett är det en stark signal att en så liten andel av politikerna uppfattar att kommunen har en civilsamhällsstrategi. Vilken tyngd har i så fall en sådan strategi, om ansvariga politiker inte känner till den?

I flera storstäder är det en oroväckande stor andel som svarar att de inte har någon civilsamhällsstrategi. Även bland landets kommunstyrelseordföranden är det endast 55 procent som bedömer att kommunen har en strategi för samverkan med civilsamhället.

Vår slutsats är att en stor del av landets kommuner antingen behöver utveckla en strategi för samverkan, tillsammans med civilsamhället. Eller göra ett omtag, så att strategin blir tydligare och politiskt styrande för den fortsatta utvecklingen.

Önskvärda finansierings- och samarbetsformer för civilsamhället

Vilka finansierings- eller samarbetsformer tycker du bör stärkas för idéburen sektors/civilsamhällets del i din kommun?

**Vilka finansierings- eller
samarbetsformer tycker du
bör stärkas för idéburen
sektors/civilsamhällets del
i din kommun?**

Våra slutsatser

Det är ett glädjande stort intresse för samarbetsformen Idéburet offentligt partnerskap (IOP) hos ansvariga politiker. Mer än hälften av landets kommunpolitiker vill stärka samverkan med civilsamhället och idéburen sektor med hjälp av IOP.

IOP är en flexibel avtalsform som passar väl för samverkan med civilsamhället. Regeringen har gett Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att ta fram förslag till en lag om IOP. En lagreglering kan, rätt utformad, stärka samverkansformen ytterligare.

En dryg fjärdedel av kommunpolitikerna vill utveckla samverkan via upphandling. Endast 6 procent uppger att de vill nyttja möjligheterna att reservera kontrakt för idéburna organisationer och sociala företag. Vi tolkar det som att lagreglerna om reserverad upphandling ännu inte har fått genomslag ute i kommunerna. Det kan vi också se i upphandlingsstatistiken, som än så länge visar att det sker få reserverade upphandlingar. Trots att det är ett bra sätt att ta hänsyn till idéburen sektors och sociala företags särarter. Här finns utvecklingspotential.

A photograph of a woman and three children in a forest. The woman is leaning over a large tree trunk, looking down at something. The children are sitting on the ground, looking at the same point. The background is a dense forest with sunlight filtering through the trees. A large white geometric shape, resembling a stylized letter 'E' or a series of parallel lines, is overlaid on the left side of the image.

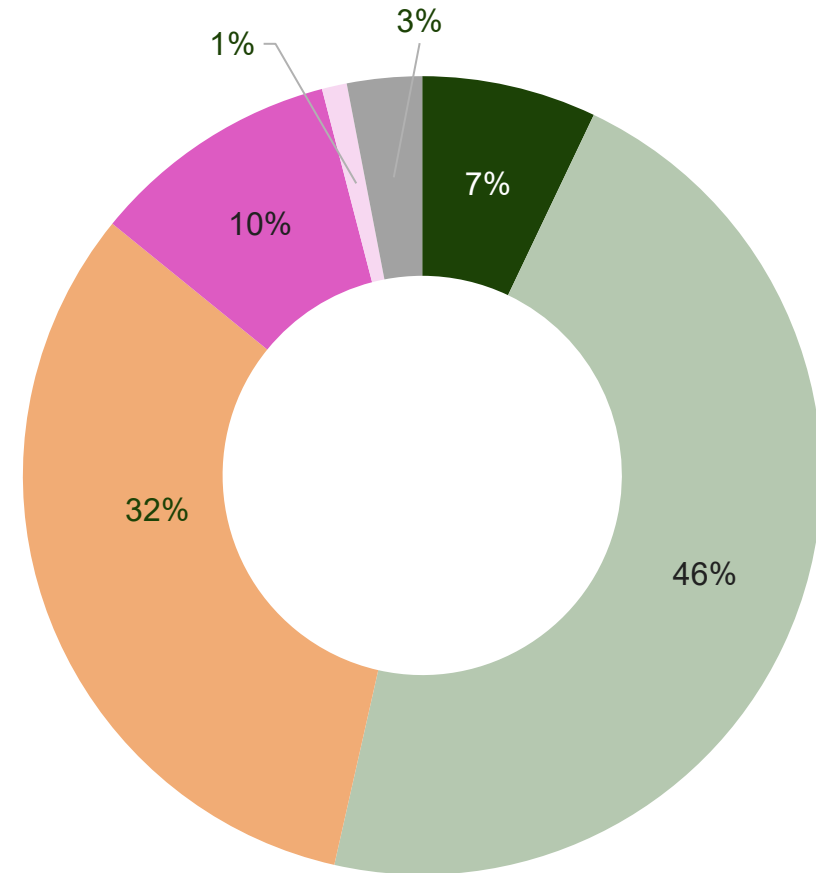
Kommuners nuvarande samverkan med civilsamhället

Hur skulle du beskriva kommunens
nuvarande samverkan med civilsamhället?

53%

av Sveriges kommunpolitiker anser
att nuvarande samverkan med
civilsamhället är välfungerande

Hur skulle du beskriva kommunens nuvarande
samverkan med civilsamhället?

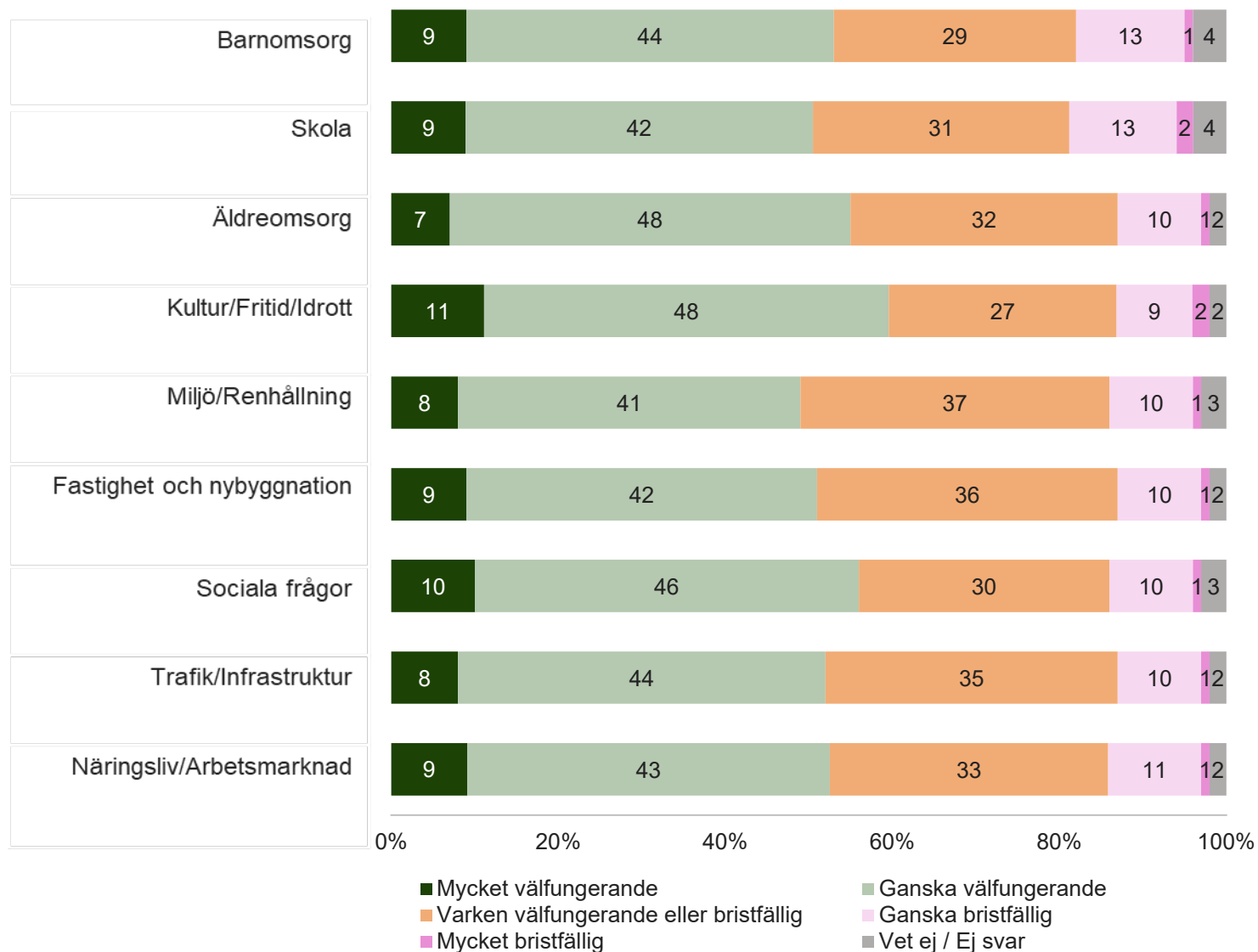
- Mycket välfungerande
- Ganska välfungerande
- Varken välfungerande eller bristfällig
- Ganska bristfällig
- Mycket bristfällig
- Vet ej/Ej svar

Bas: Samtliga kommunpolitiker, 2801 intervjuer

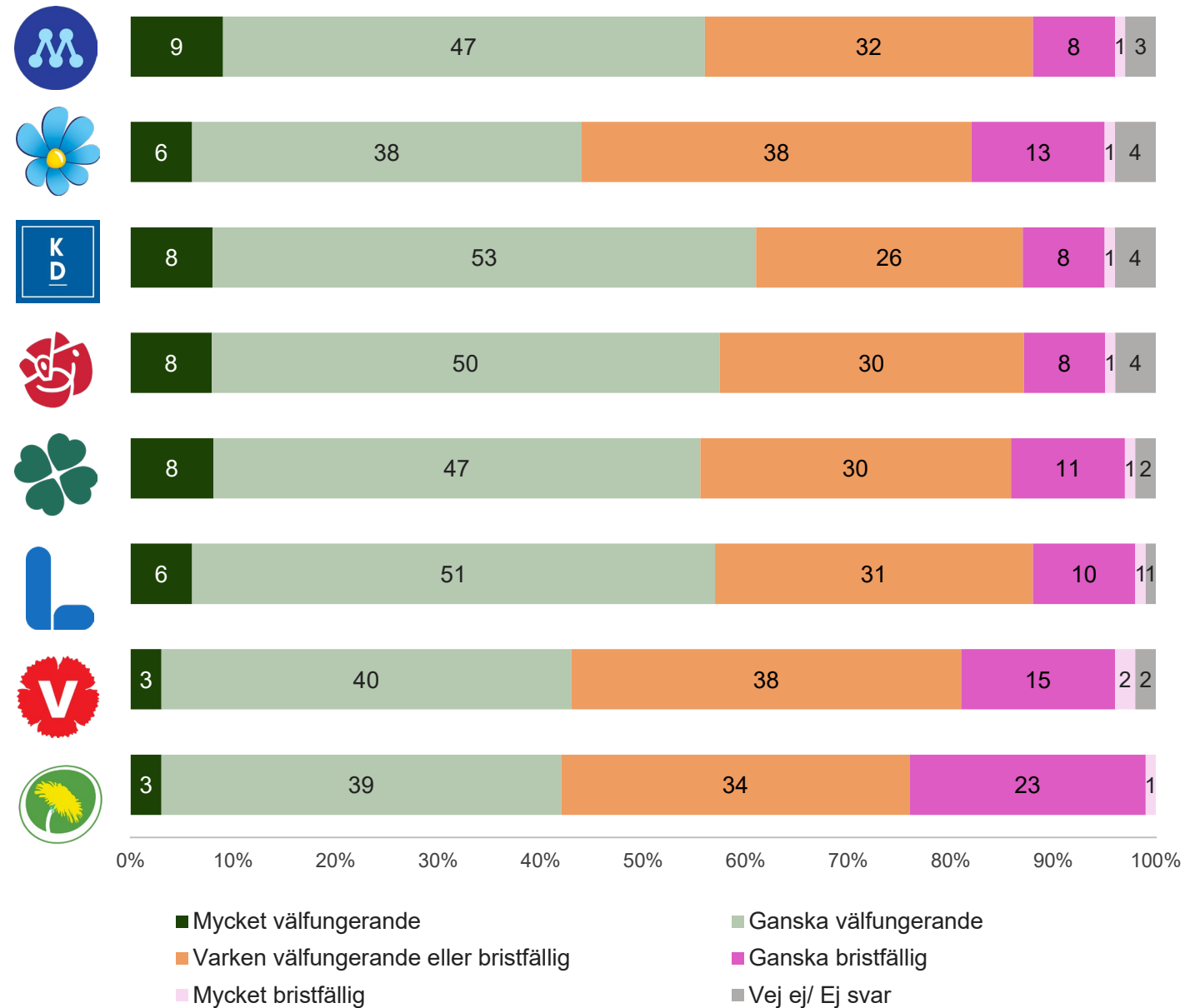
55%

av ordförandena i kommunstyrelserna
anser att kommunen har välfungerande
samverkan med civilsamhället

Hur skulle du beskriva kommunens nuvarande samverkan med civilsamhället? Svar utifrån nämndtillhörighet

Hur skulle du beskriva kommunens nuvarande samverkan med civilsamhället?

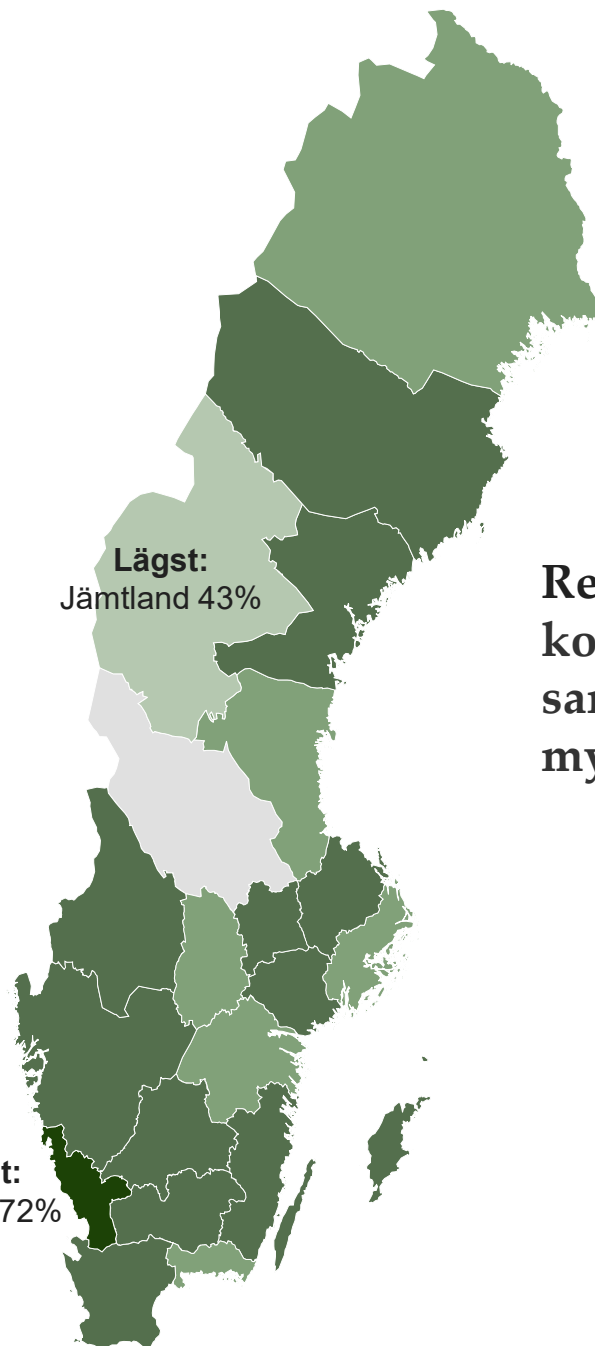

53%

av kommunpolitikerna uppger att kommunens nuvarande samverkan med civilsamhället är välfungerande

Högst:
Halland 72%

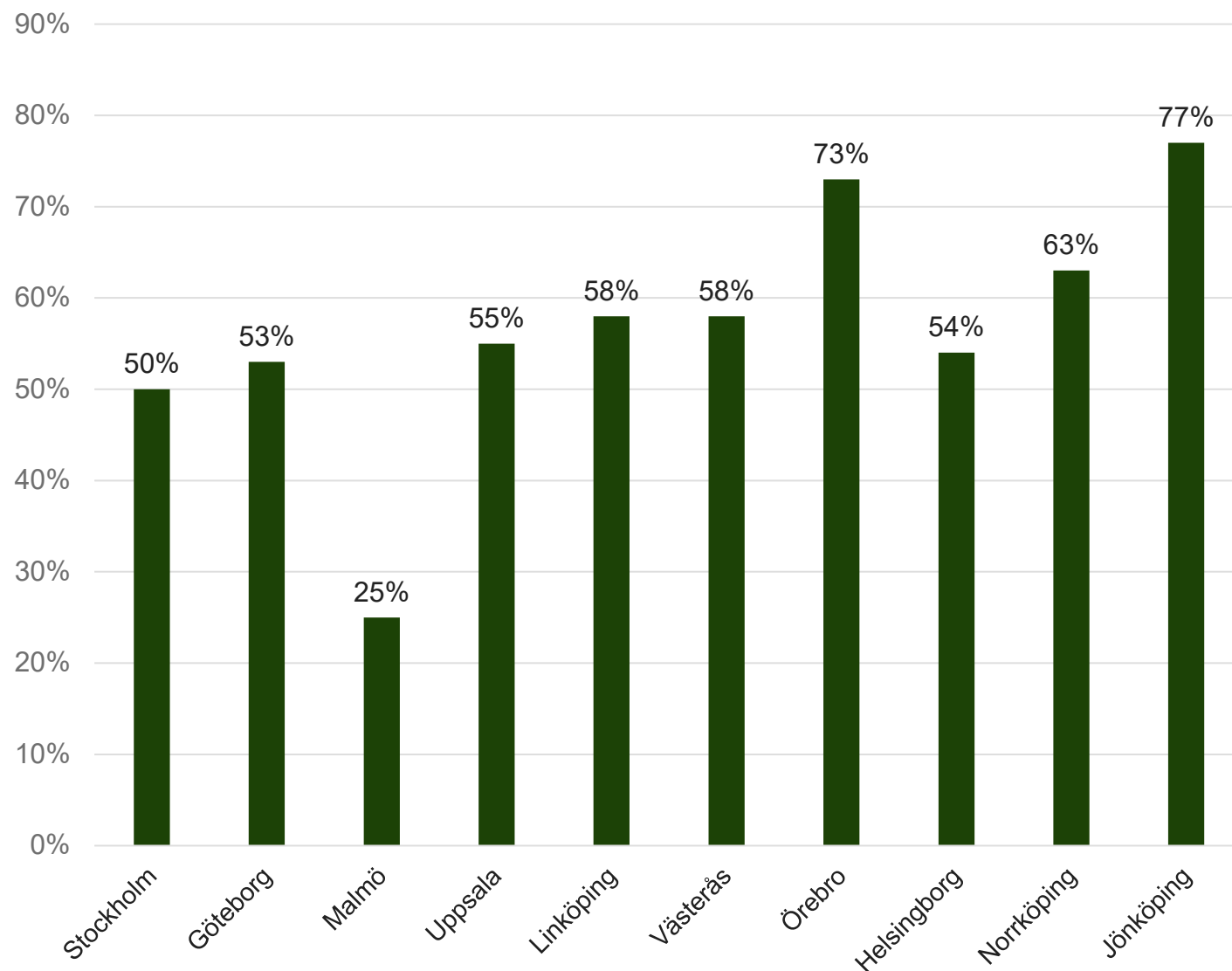
Lägst:
Jämtland 43%

Regionala skillnader i andelen kommunpolitiker som uppger att samarbetet med civilsamhället är mycket eller ganska välfungerande.

**Stora skillnader mellan
Sveriges tio största
kommuner.**

Andelen politiker som anser att samverkan
med civilsamhället är välfungerande

Våra slutsatser

Drygt hälften av landets kommunpolitiker upplever att kommunens samverkan med civilsamhället är välfungerande. Det tyder på att såväl kommuner som civilsamhällets organisationer kan behöva anstränga sig mer, både för att utveckla samverkan där den brister och på att synliggöra den samverkan som finns och fungerar bra.

Politikerna i kultur- och fritidsnämnderna är de som i störst utsträckning bedömer att samverkan med vår sektor fungerar bra. De ansvarar för områden där det redan finns en relativt utbredd verksamhet i civilsamhällets regi, inte minst inom idrotten och via studieförbunden.

Bland landets tio största kommuner är det stor skillnad på hur kommunpolitikerna ser på hur samverkan med civilsamhället fungerar. I Jönköping och Örebro bedömer 7 av 10 politiker att kommunens samverkan med vår sektor fungerar väl. I andra större städer är andelen lägre. Det kan finnas flera orsaker till det, exempelvis kan en enskild händelse ha påverkat de förtroendevaldas attityd till samverkan med civilsamhället. Samverkan med vår sektor kan också behöva utvecklas och/eller synliggöras mer.

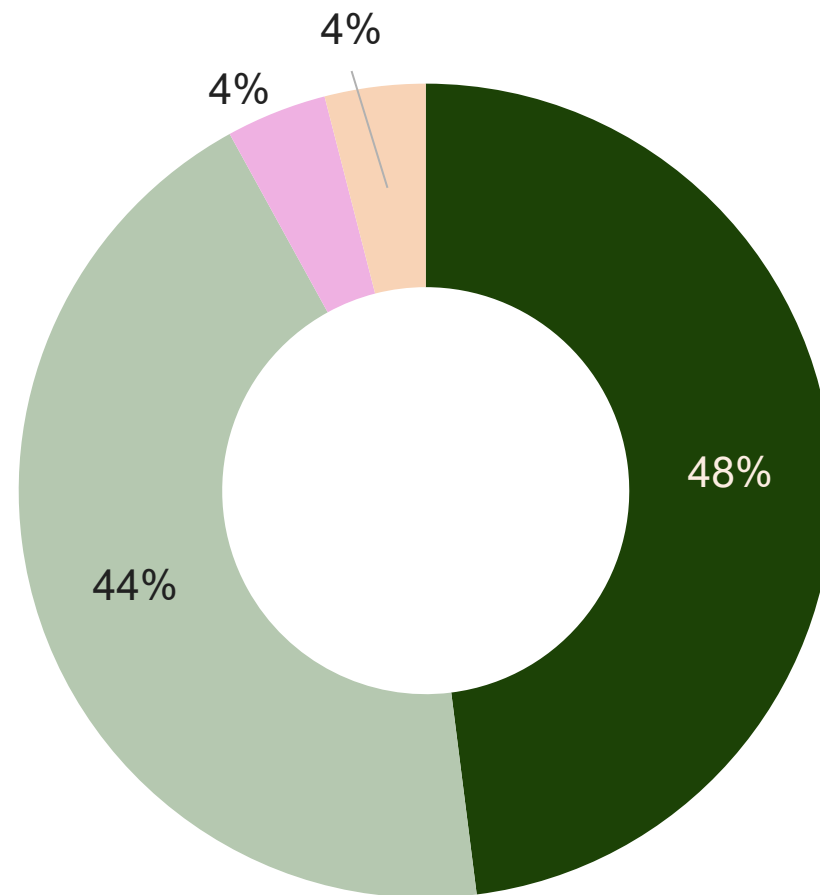
Behov av samarbete i omställningen till en mer förebyggande socialtjänst

I den nya socialtjänstlagen, som började gälla 1 juli 2025, ställs nya krav på förebyggande och tidiga insatser. Hur ser du på behovet av att samarbeta med civilsamhället och idéburen sektor i omställningen av socialtjänsten?

92%

av kommunpolitikerna ser behov av samarbete med civilsamhället för att utveckla en mer förebyggande socialtjänst. Nästan hälften ser samarbete som helt avgörande för att klara omställningen.

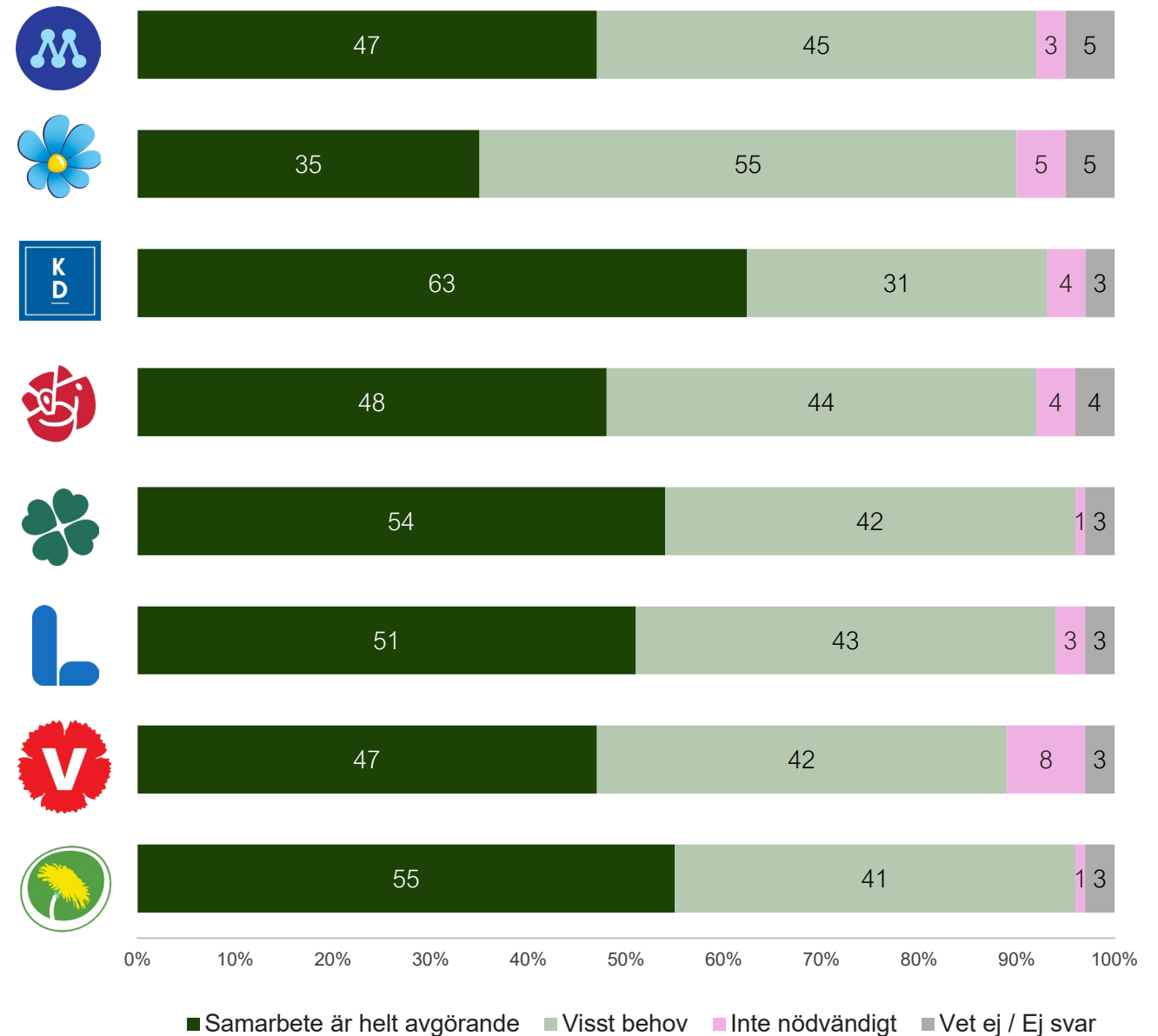
Bedömning av behov av samarbete med civilsamhället i omställning till en mer förebyggande socialtjänst

■ Samarbete är helt avgörande ■ Visst behov ■ Inte nödvändigt ■ Vet ej/ Ej svar

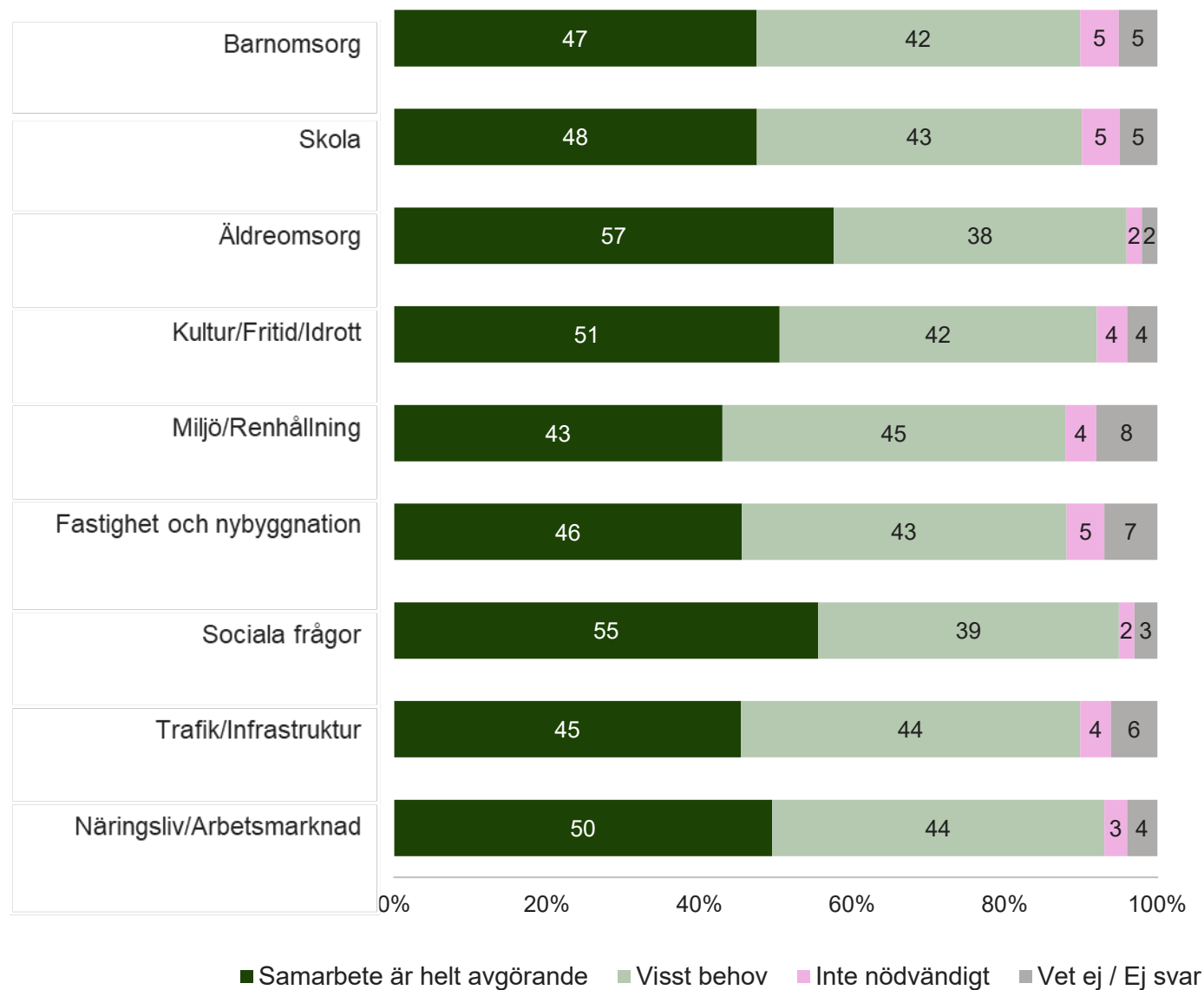
Behov av samarbete med civilsamhället och idéburen sektor i omställningen till en mer förebyggande socialtjänst?

Bedömning av samarbetsbehov för socialtjänstens omställning

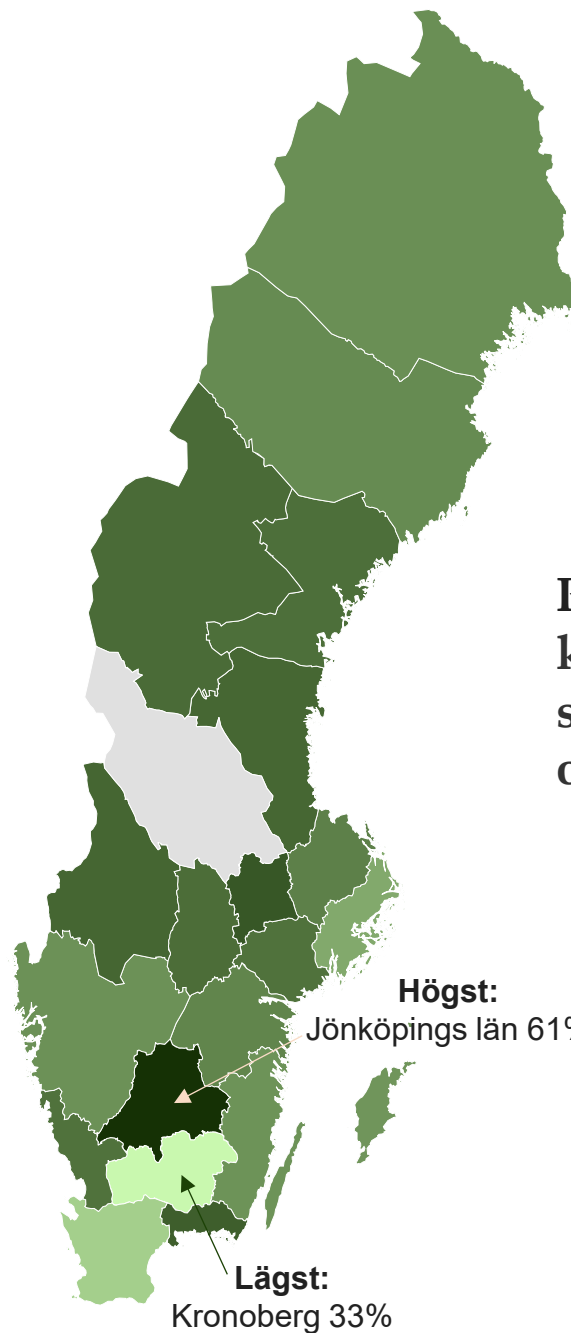
Behov av samarbete med civilsamhället och idéburen sektor i omställningen till en mer förebyggande socialtjänst?

Kommunpolitikernas svar utifrån nämndtillhörighet

48%

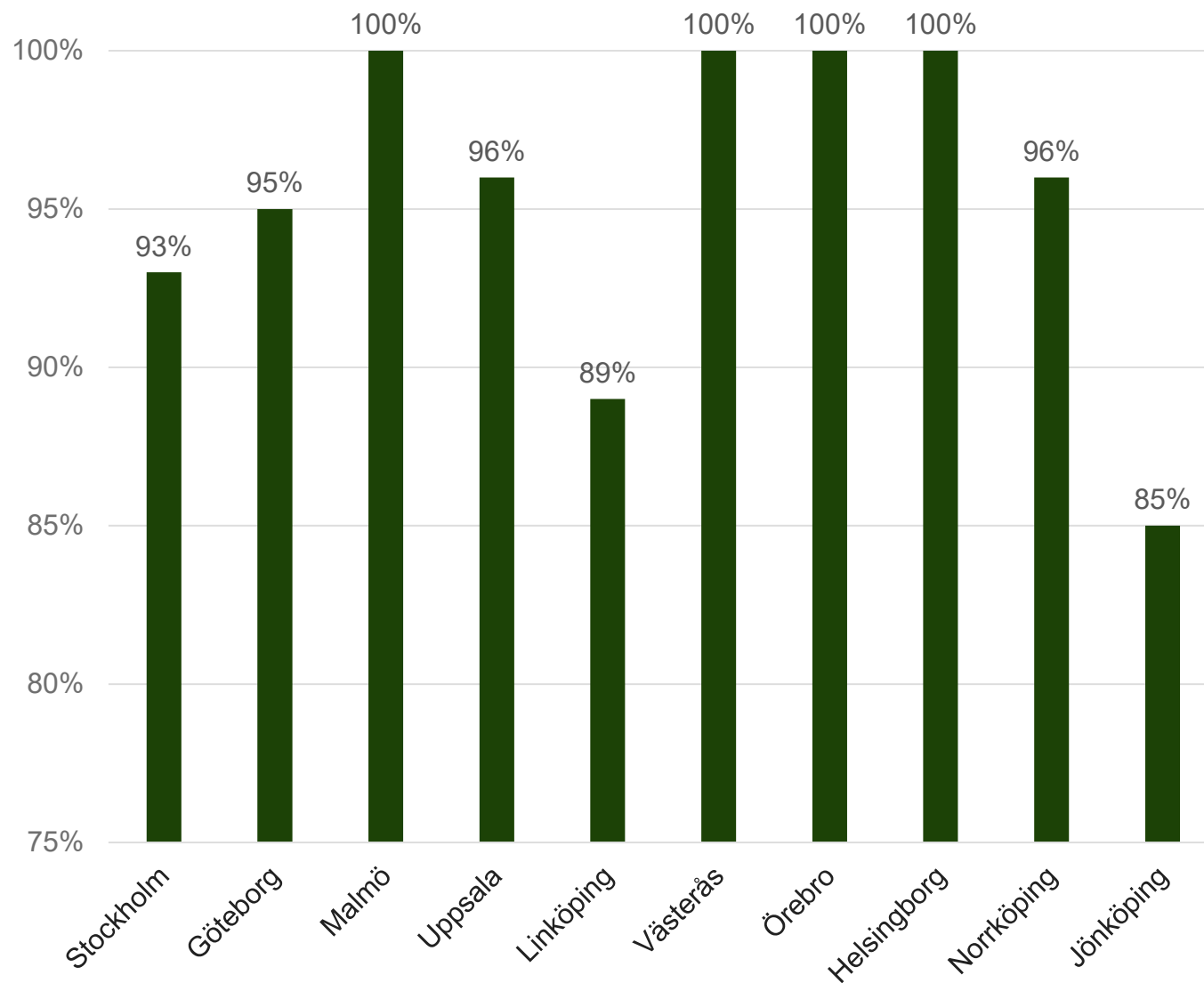
av kommunpolitikerna anser att samarbete med civilsamhället och idéburen sektor är helt avgörande i omställningen av socialtjänsten.

Regionala skillnader i andelen kommunpolitiker som uppger att samarbete är helt avgörande i omställningen av socialtjänsten.

Skillnader mellan Sveriges tio största kommuner.

Andel kommunpolitiker som ser behov av samarbete med
civilsamhället i omställningen till en mer förebyggande socialtjänst

Våra slutsatser

Den 1 juli 2025 trädde den nya socialtjänstlagen i kraft. Lagen ställer nya krav på förebyggande arbete och tidiga insatser.

9 av 10 kommunpolitiker ser behov av att samarbeta med civilsamhället och idéburen sektor för att förverkliga intentionerna i den nya lagen. Nästan hälften menar att samverkan med vår sektor är helt avgörande.

Det finns alltså ett tydligt politiskt mandat för att kroka arm med civilsamhället och den idéburna sektorn i omställningen till en mer förebyggande socialtjänst.

Fremias medlemmar inom civilsamhället och den idéburna sektorn har ett starkt förtroende och lång erfarenhet av att i ögonhöjd möta människor som befinner sig i social utsatthet. Den kraften kan kommunerna använda för att nå fler med förebyggande insatser.

Fremia